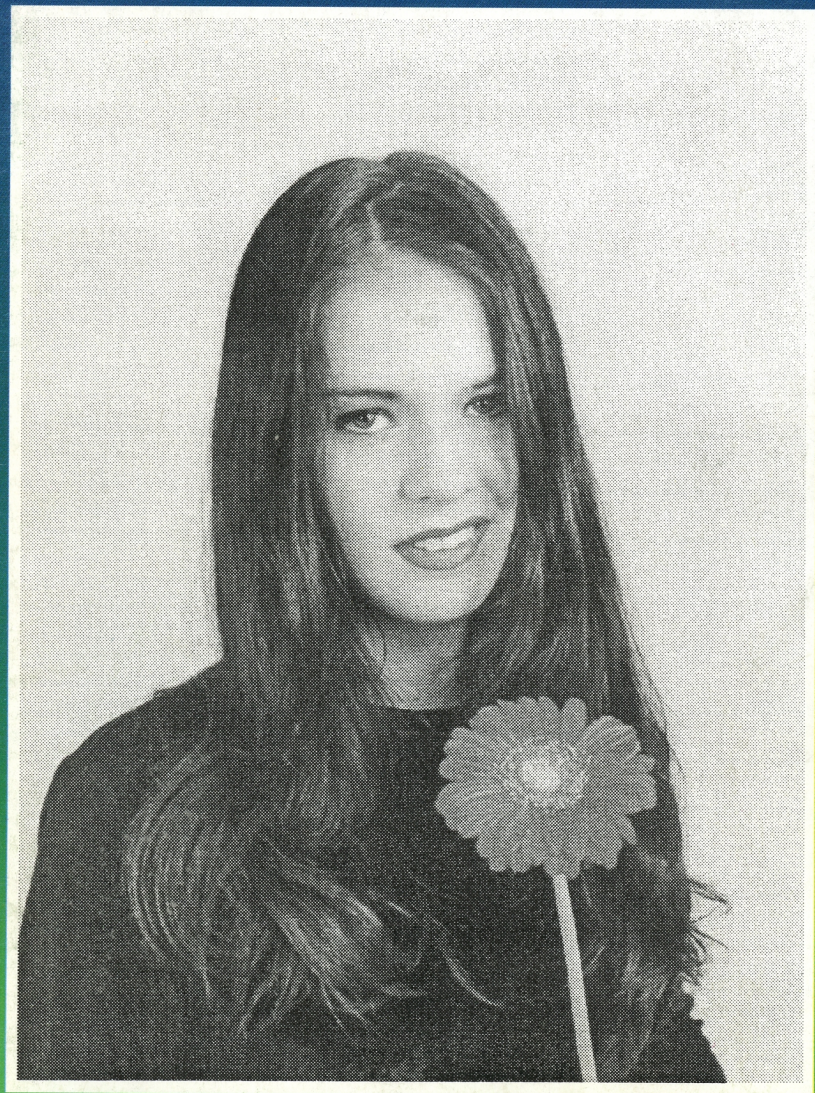

Armádní *kulturní zpravodaj*

4

96

OBSAH

- 1 /** Kroměřížské defilé '96
- 7 /** Francouzské putování z Kroměříže do Žďáru nad Sázavou
- 10 /** Modeláři soutěžili v Hradci Králové
- 13 /** Amádní výtvarníci ve Slezsku
- 14 /** Divadelní dílna na opavské křižovatce
- 16 /** Zpíváme vám pro radost
- 18 /** Krajina putuje městy
- 20 /** Amádní folklor, to není jen Rožnovská valaška
- 24 /** Léčba kulturou
- 25 /** Vernisáž na Václaváku
- 25 /** Jednala rada ADS
- 26 /** Za výtvarným uměním do Rumunska
- 32 /** Užitečný zdroj informací
- 33 /** Andrea Straková - dívka, která zaujme
- 34 /** Z činnosti Domu amády (Londýn – nepokořené město)
- 35 /** Tendence ve vývoji neprofesionálního umění (III. část)
- 39 /** ARTAMA informuje
- 40 /** Kalendářní plán hlavních akcí v oblasti kultury v roce 1997
- 1 až 8 /** Příloha: Zvyky předvánočního a vánočního času

DIVADELNÍ DÍLNA na opavské křižovatce

„Třikrát a dost,“ řekli si armádní divadelníci a opustili pohostinný Pístovický mlýn, trojnásobného hostitele jejich divadelních dílen. Ne však proto, že by se jim v Pístovicích nelíbilo. Zdejší setkání byla úžasnou příležitostí nejen k získání nových znalostí, dovedností či přátel, ale i k tvůrčí seberealizaci.

Změna je však život, a jak říkal Tyl, divadlo též. Tak se stalo, že v letošním roce svedla účast na divadelní dílně rekordní počet, téměř padesátku armádních divadelních nadšenců, do Opavy. Jejich hostitelem bylo 1. až 3. listopadu. Slezské divadlo v Opavě a jeho ředitel Ing. Jaroslav Šomek. Začátek zdejšího pobytu byl nečekaně dramatický. To ve chvíli, kdy po celodenním harcování autobus s účastníky dílny dorazil k místní posádkové ubytovně. Selanka ubytování téměř hotelového typu vzala za své právě hodinu před jejich příjezdem. Tehdy totiž praskla voda, tedy nastala havárie vodovodního řadu v celém objektu bývalého VGJŽ. Operativní zabezpečení náhradního ubytování (muži do kasáren na rotu a ženy do jiné ubytovny)

rozladilo nejen manželské páry, mající společný zubní kartáček. V nastavši tiché vzpouře volili mnozí raději téměř smrt (pobyt bez vody a tepla v původním objektu), než ubytování v kasárnách. Následný organizační koncert prověděl schopnosti mnoha lidí až na dřev, leč výsledkem bylo zvládnutí všech programových úkolů v plánovaném čase.

Večer čekala na účastníky dílny v budově Slezského divadla komedie ze současnosti autora Antonína Procházky „S tvou dcerou ne“, která vyvolala řadu odborných polemik, a tak příhodně otevřela vlastní program dílny. Ten pokračoval po představení v divadelním klubu, kde se s armádními divadelníky sešli náměstek primátora Opavy, vedení divadla, režisér-šéf činohry, drama-

turgyně a herci. Přímou atmosféru setkání nepokazily ani některé kritické ohlasy na zhlédnuté představení. Duch kolegiality se vznášel nad diskutěmi a všem se v divadelním klubu moc líbilo. Některým až natolik, že téměř plynule navázali na zaměstnání následujícího dne, aniž by ztráceli čas spaním.

V sobotním dopolední čekalo na účastníky dílny zajímavé povídání s mistry zvuku (Pavlem Rumplem) a světél (Milanem Fialou), které brzy vyústilo na vyzvídání praktických rad, figlů a nápadů využitelných pro skromné podmínky, v nichž pracují armádní soubory.

Tak se mnozí dočkali návodu, jak nastavit správně začátek zvukové nahrávky či jak osvitit

scénu s použitím jen 2 až 4 reflektorů.

Zajímavá a poučná byla účast na „živé“ zkoušce divadelní hry pod vedením režiséra Bedřicha Jansy – šéfa činohry. Mnozí poprvé viděli, v jak těžkých podmínkách se někdy rodí inscenace i na profesionální scéně. Pavel Uherka, šéf technického provozu, umožnil všem následně nahlédnout do všech provozních místností i zákoutí, čímž informace o fungování divadla nabyly velmi názorných podob. Kouzelnou říši líčidel a vlásenek, v níž vládne coby vedoucí, pak rozkryl Lukáš Král. Nešetřil praktickými radami, které ochotníkům přišly nepochybně velmi vhod, o čemž svědčilo mnoho dotazů. Někteří zalistovali i v učených knihách (*„Dějiny účesu a ozdob k jeho úpravě používaných“* či *„Theater Sminkfieber“*), jiní sledovali výrobu „strniště“ (*neoholené tváře*) pomocí kartáčku a maskara. (*Podobné strniště pak obratem vyrobili brněnští Jarce Lejskové.*) Jarka Kočárová se zajímala o obsah tajemných krabic, s jakými misi kultovními nápisy. Dozvěděla se, že „šajtle“ je tupé pro pány, ale Tupar je jméno herce. Sváta Kouřil rozšířil fundus DS Dráček o vyřazený knírek, o podobný pak už ale marně loudil novopečený předseda ADS Pepa Kasal.

Dočkal se alespoň zapůjčení vousů a zcela nové mužné podoby, do níž ho zručný maskér uvedl. Jako kardinál Zaparella ze hry O. Daňka pak budil rozruch v divadelním klubu i v srdcích mnoha žen. Muže naopak zcela uchvátil pohled na Lucii Maryškovou naličenou jako Kleopatru s honosnou parukou a přenáherným límcem. Neodličená však i v civilním oděvu vypadala tak přitažlivě, až hrozila způsobit sexuální harašení v řadě hlav. Odličením pak nepochybně spáchala hřích.

Odpoledne patřilo setkání s dramaturgyní Marií Procházkovou, která putavě hovořila o svém oboru a zodpověděla desítky roztodivných dotazů. Mnohé šokovala informací o aplikaci autorského zákona na oblast práce s divadelním textem.

Individuálně pak radila souborům při rozhodování nad výběrem vhodného titulu k nastudování, až zcela zapadla mezi účastníky setkání a zůstala s nimi až do pozdních hodin. Chytří a agilní Brňáci okupovali paní Procházkovou nejdéle a vytěžili z ní, jak praví kriminalisté, co se dalo. Jejich tématům neunikl ani ředitel divadla. Zmákl ho natolik, že jim nabídl jeviště Slezského divadla k pohostinskému vystoupení.

Nedělní ráno svedlo opět všechny účastníky dílny do divadelního klubu na závěrečný seminář. Všichni se shodli na faktu, že letošní dílna byla rozhodně pestrá a zajímavá a kdo chtěl, odnesl si spoustu praktických poznatků pro práci v amatérském souboru.

Letošní dílna byla jakýmsi předělem mezi dosavadním typem a podobou, která vyvstala z diskuse. Výsledkem byla představa návratu k prakticky tvůrčímu charakteru následujících setkání divadelníků. Bylo doporučeno radě ADS zpracovat a projednat návrh koncepcí a ten po projednání v divadelních souborech schválit na květnovém zasedání rady.

Zbytek diskuse patřil tématu – Bechyňský festival a jeho podoba po 25. ročníku. Unisono zněl požadavek ubránit stávající ráz festivalu a z již tak okleštěného časového rámce si nenechat nic vzít.

Budíž sláva svatému zanicení armádních divadelníků i každému pokusu o udržení dobytých pozic, v nichž se armádní kultura drží dosud zuby nehty. Jen tak se budeme i nadále moci scházet nejen na Divadelní Bechyni, ale i na tvůrčích dílnách, třeba hned na té jubilejní v příštím roce. Zlomte vaz!

Dan Zavoral

TENDENCE VE VÝVOJI NEPROFESIONÁLNÍHO UMĚNÍ

(III. část)

* DECHOVÁ HUDBA

Ačkoliv média věnují pozornost především prezentaci jednoho typu dechové hudby – tzv. lidovkové –, je repertoár dechových orchestrů mnohem širší. Zahnuje jak transkripce symfonické hudby, tak původní tvorbu českých skladatelů, jako jsou E. Kudelásek, E. Zámečník, P. Staněk a další.

Rozšíření repertoáru především středních dechových orchestrů sleduje také národní autorská soutěž Hledáme nové skladby. K rozvoji dechové hudby přispívá řada prestižních soutěží a festivalů. Jde především o mezinárodní soutěž malých dechových orchestrů Zlatá křídlovka v Hodoníně (každé dva

roky), národní soutěž velkých dechových orchestrů (Zlín), která se střídá s mezinárodní soutěží (Ostrava), mezinárodní festivaly Kmochův Kolín (letos 34. ročník), FEDO Štětí, FIJO Cheb (mladá dechovky). Přibývá orchestrů, které mají mažoretkové skupiny. Proto je také velký zájem o celostátní soutěž těchto skupin v Hranicích na Moravě. V zahraničí stoupá obliba programů s těmito skupinami, které mají formu show. Názor všech orchestrů je na tuto otázku velmi diferencovaný. Od absolutního nesouhlasu až po nadšené zastánce.

Z tří kategorií dechových orchestrů – malé dechovky do 18 hráčů, střední do 30,

velké do 60 – se s největšími problémy potýkají především velké orchestry. Jejich provoz je nákladný a obtížněji nacházejí možnost koncertování. Většinu z nich se podařilo najít nového zřizovatele. Velký dechový orchestr ze Zlína působí pod Hudebním sdružením Zlín. Dechový orchestr města Hradec Králové pod městským kulturním zařízením ADALBERTINEM, Městská hudba F. Kmocha Kolín pod Klubem přátel Kmochovy hudby. Forma převládající v zahraničí, tj. podnikový orchestr jako reprezentant firmy, se u nás vyskytuje, avšak nikoliv v takové frekvenci (Dechový orchestr Škoda M. B., podnikový orchestr Vítkovák).

Charakteristickým jevem oboru je jeho otevřenost, tj. není pocíťována nutnost rozlišovat amatéry a profesionály. Díky spolupráci Sdružení dechových orchestrů ČR a pracovišť ARTAMA je uspokojována potřeba dirigentů a kapelníků o praktické vzdělávání (*instrumentace, drobné opravy hudebních nástrojů apod.*).

* VÝTVARNÍCI

Také v tomto oboru bylo odmítnuto dělení na profesionály a amatéry. Dospělí výtvarníci rezignovali na účast v celonárodních akcích typu AMO Šumperk (*naposledy realizován v roce 1990*). Proto se pracoviště ARTAMA rozhodlo věnovat se výtvarným pedagogům, oslovovat budoucí pedagogickou veřejnost a aktivizovat ve spolupráci s příslušnými katedrami PF oblast výtvarné výchovy. Vrcholem této oblasti se stala celostátní přehlídka prací výtvarných kroužků a kolektivů dětí a mládeže do 19 let Prostředí života Jihlava. Je realizována jako trienále a v mezidobí se uskutečňují přípravné semináře a výstavy. Mezi aktivitami v rámci přehlídky je možnost uvést např. autorské výstavy. Představujeme výtvarné projekty. Ústředním tématem ročníku 1993 až 1995 se stal dialog, tj. hledání cesty ke spojení jednotlivých estetických oborů, využití akčního umění, arteterapie, aplikování trendů současného výtvarného umění. Výstava z Jihlavy je reprizována v řadě míst. Oceněné práce budou snad uchovány v pomalu se obnovující

Galerii dětského projevu v Plzni. Trend, kterým se obor v této oblasti ubírá, spočívá ve spojování různých druhů umění, ve využívání nových médií (*např. video*) a oživení aktivity galerií např. ve formě animace. Zdá se rovněž, že je možné část výstavy propůjčit dětem, aby si svá díla instalovaly samy.

Pracoviště se však snaží oslovovat také dospělé výtvarníky a nabízet jim letní tvůrčí dílny, na nichž mají možnost setkat se s současnými českými výtvarníky. V zajímavém přírodním prostředí se mohou inspirovat

a soustavně pracovat na své tvorbě. Semináře končí společnou výstavou.

* PARKETOVÝ TANEC

Parquetový tanec jsou nazývány formace disko, show tanců a plesové choreografie, které se řídí pravidly IDO (*Mezinárodní taneční organizace*). Přestože jde o disciplínu velmi náročnou, těší se obrovskému zájmu mezi dětmi a mládeží. Např. regionálních kol národních soutěží, které vrcholí Festivalem dětského tance (*letos v Ústí nad Labem*), se zúčastňuje

2500 dětí. Připočteme-li k tomu účastníky místních akcí, lze předpokládat, že se oborem Dance formation v ČR zabývá více než 6000 zájemců – z toho více než polovina dětí.

Soubory působí takřka výhradně při soukromých tanečních školách. Tyto školy vychovávají také jednotlivce pro sólové disciplíny.

Z hlediska umělecké kvality roste úroveň především kategorie disko. Problémy jsou s kategorií show, kde dochází k disproporcím v pojetí našich skupin s trendy v Evropě. U nás jde obor spíše cestou tanečních scének, čímž se blíží k scénickému tanci. Ty však na mezinárodním poli nemají šanci na úspěch, neboť kategorie B dějové scénky nepřipouští. Problémem je rovněž striktní časové omezení jednoho

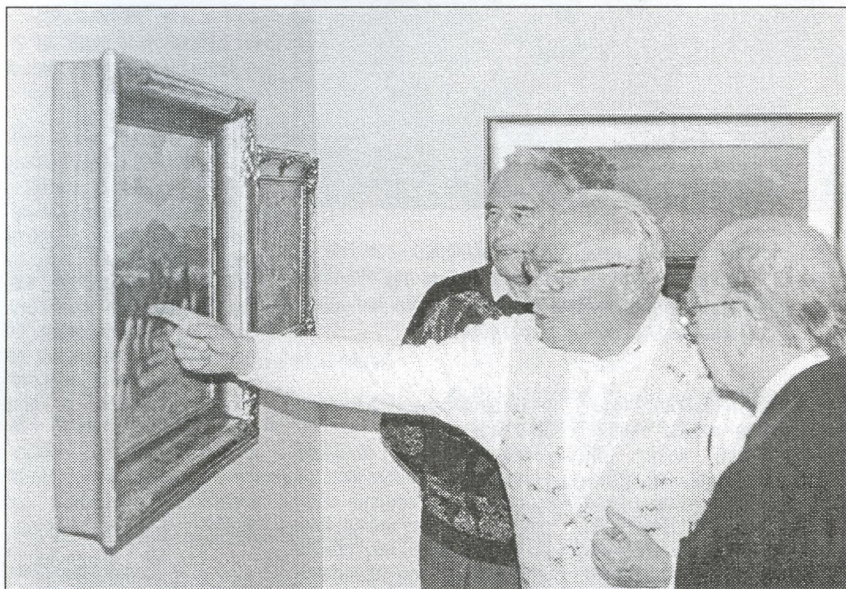
vystoupení. Dětské skupiny jsou výrazně lepší než dospělí v plesových choreografiích.

Obor v ČR řídí Českomoravská taneční organizace. Pracoviště ARTAMA vstupuje pouze do kategorie dětí, kde je pořadatelem národního festivalu.

* AMATÉRSKÉ DIVADLO DOSPĚLÝCH

Obor zahrnuje všechny druhy divadla od činohemího, přes loutkové, hudební pantomimu a pohybové divadlo až k uměleckému přednesu a divadlu poezie. Má širokou diváckou adresu. Patrně se v současné době nejvíce hraje pro děti. Existují loutkové scény, ale i činoherní divadla (*např. Malá scéna z Ústí n. Labem*), které hrají v sezoně téměř každý víkend.

Z hlediska věkového převažují výrazně mladí lidé (15 až 20 let) a lidé nad 40 let. Po listopadu 89 prakticky odešla střední generace. Byť se někteří vrací (*např. skupina kolem Václava Klapky z České Lípy nebo divadla AHA! z Lysé nad Labem*), odpovídá tato tendence obrazu amatérského divadla, který známe ze zahraničí. Zajímavá je také motivace mladých lidí pro divadelní aktivitu. Ne vždy je za tím touha dělat divadlo. Někteří se domnívají, že jim tato aktivita poskytne dostatek specifických dovedností, které později uplatní *např. jako právníci, manažeři apod.* Lektoři, kteří s mladými pracují, hovoří o tom, že touží po setkání s vrstevníky a v jejich hodnotové orientaci nejsou na prvním místě peníze a majetek.

Na schodech posvátného stánku divadelníků – Jiráskova divadla v Hronově – předává starosta města Ing. Houštěk divadelnímu souboru Netrdlo z Vyškova pamětní list účastníka 66. Jiráskova Hronova (srpen 1996)

Výrazným krédem současnosti je nárůst skupin, které nemají zájem ani o vzdělávání, ani o přehlídky a hrají pouze v místě a okolí 2 až 4krát ročně. Důležitější než umělecká úroveň jejich produkce je pro ně divadlo

jako společenství lidí, kteří jsou rádi spolu.

Mezi odborníky i divadelní veřejností se vedou diskuse o tom, zda amatérské divadlo již překonalo určitou krizi po listopadu 89, kdy odešla polovina aktivních divadelní-

ků a soubory po rozpadu sítě tzv. zřizovatelů hledaly nový způsob své existence. Výrazně tento proces ovlivnila skutečnost, že zůstaly národní přehlídky jako vrchol motivace a dále vznik občanských sdružení s národní i regionální působností a pracoviště ARTAMA, jež poskytuje základní informační a odborný servis. Fakt regionálních přehlídek, které předcházejí národním akcím a jsou pořádány takřka výhradně samotnými amatéry, svědčí o tom, že amatérské divadlo se skutečně postavilo na vlastní nohy. Nicméně platí, že výrazněji snadnější život mají soubory v menších místech, kde tvoří neopominutelnou součást místního kulturního života, než ve velkých městech. Špatně jsou na tom soubory v Praze, Brně, Ostravě.

* * *

Jinou otázkou je současná umělecká úroveň českého amatérského divadla. Vyrovnává se střed, avšak chybí špičky. Soubory sahají spíše po klasice a osvědčených titulech. Výrazný je příklon k zábavnosti, k touze pobavit sebe i druhé. Jako by se vytrtila velká témata, složitě divadelní struktury. Často se setkáme s tím, že inscenace je založena na jedné tezi, mnohdy jde o hledání jednoduchého a velmi přímočarého receptu na život. Svědectvím o rozporuplnosti současného českého amatérského divadla byl nedávný Jiráskův Hronov.

Lenka Lázňovská

ARTAMA *informuje*

Termíny vybraných celostátních přehlídek, festivalů a soutěží v jednotlivých oborech neprofesionálního umění v roce 1997 (*dospělí*). Akce jsou pořádány z pověření MK ČR.

- **I. část Národního festivalu komorní a symfonické hudby, Havlíčkův Brod**
23. 4. a 14. 5. 1997
- **Národní výstava amatérské fotografie, Svitavy**
17. 5.–8. 6. 1997
- **II. část Národního festivalu komorní a symfonické hudby, Česká Třebová**
30. 5. 1997
- **III. část Národního festivalu komorní a symfonické hudby, Třebíč**
6.–7. 6. a 20. 9. 1997
- **Folklorní festival Pardubice – Hradec Králové**
6.–8. 6. 1996
- **Wolkrův Prostějov, Prostějov**
17.–20. 6. 1997
- **Národní soutěž amatérského filmu a videoprogramu, Svitavy**
konec června
- **Festival sborového umění, Jihlava**
27.–29. 6. 1997
- **Loutkářská Chrudim, Chrudim**
3.–10. 7. 1997
- **Jiráskův Hronov, Hronov**
1.–9. 8. 1997
- **Národní dílna mladého divadla, Šumperk**
16.–23. 8. 1997

- **FEMAD, Libice nad Cidlinou**
12.–14. 9. a 19.–21. 9. 1997
- **IV. etapa Národního festivalu komorní a symfonické hudby Olomouc, Litovel, Uničov**
3.–5. 10. 1997
- **V. etapa Národního festivalu komorní a symfonické hudby Litomyšl, Polička**
16.–17. 10. 1997
- **Národní přehlídka scénického tance dospělých, Ústí nad Orlicí**
17.–18. 10. 1997
- **Popelka, divadlo pro děti, Rakovník**
5.–9. 11. 1997
- **Národní soutěž velkých dechových orchestrů, Ostrava**
14.–16. 11. 1997

DALŠÍ VÝZNAMNÉ AKCE

- **Národní přehlídka pantomimy a pohybového divadla, Kolín**
25.–27. 4. 1997
- **Divadelní Třebíč, Třebíč**
14.–18. 5. 1997
- **Šrámkův Písek, Písek**
30. 5.–1. 6. 1997
- **Krakonošův divadelní podzim, Vysoké nad Jizerou**
11.–18. 10. 1997
- **Faustování, loutkové divadlo pro dospělé, Bechyně**
5.–7. 12. 1997
- **Mezinárodní soutěž sborů všech kategorií (Soutěž B. Smetany), Litomyšl**
29. 5. – 1. 6. 1997
- **Bohemia cantat, Havl. Brod**
13.–14. 9. 1997

KROMĚŘÍŽSKÉ DEFILÉ '96

p.f. '97

ARMÁDNÍ KULTURNÍ ZPRAVODAJ 4/96

Připravil odpovědný redaktor a fotograf Daniel Zavoral ve spolupráci s týmem autorů. Návrh obálky Jindřich Studnička. Vydává oddělení kultury VO GŠ AČR. Adresa: Redakce Armádního kulturního zpravodaje DAP, Vítězné náměstí 4, 160 41 Praha 6, telefon 02/20 (civilní předvolba) voj. linka 219 086. Publikace je určena pro vnitřní potřebu Armády České republiky, rozesílá se podle zvláštního rozdělovníku. Zpravodaj sestaven a připraven k tisku v redakci IMPULS. Tisk: Vojenský zeměpisný ústav Praha. Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s.p., Odštěpný závod Přeprava, č. j. 74/95 ze dne 5. 1. 1996.